ומביא קטורת ומחלל עליהן ונותנים אותה לאומנין בשכרן [א]אותן המעות מה יעשה בהן רבי אומר אומר אני ינתנו לבית גרמו ולבית אבטינס שהיו בקיאין בפיטום הקטורת ובמעשה לחם הפנים א"ר שמואל בר רב יצחק והן שיהו חייבין [ב]להן מעות משעה ראשונה (א)רבי חייה בר בא בעי לא היו חייבין להן מעות משעה הראשונה [ג]אתא רבי (ביבי) בא בשם ר' חייה בשם ר' יוסי (יוחנן) א מקייצין בהן את המזבח ר' בא בר כהן בעי קומי ר' יוסה מחלפא שיטתי' דר' חייא בר בא [ד]תמן צריכה ליה וכה פשיטא ליה הא דצריכה ליה בכלי שרת הא דפשיטא ליה בקין למזבח דאיתפלגון פיטמה[ה] בחולין (ב)ר' יוסי בי רבי חנינה אמר ב פסולה רבי יהושע בן לוי אמר כשירה[ג] מה טעמא דרבי יוסי בי רבי חנינה כודש היא שתהא הווייתה בקודש מה טעמא דרבי יהושע בן לוי קודש היא שתהא באה מתרומות הלשכה (ג)אמר רבי יוסי בי רבי בון אתיא דרבי יוסי בן חנינה כשמואל ודרבי יהושע בן לוי כר' יוחנן דתנינן ג המקדיש נכסיו והיו בהן דברים ראוין לקרבנות צבור רבי יוחנן אמר קטורת אמר רבי הושעיה תיפתר באומן משל בית אבטינס שהיה נוטל בשכרי קטורת ודרבי יוסי בי ר' חנינה כשמואל דאמר רב הונא בשם שמואל מכתשת[ד] עשו אותה ככלי שרת לקדש א"ר יוסי בי רבי בון אמרה (ר' זעירא קמיה) רבי חונא קומי רבי יוסי דבר שקדש בכלי שרת נפדה א"ל ולא דשמואל היא דשמואל אמר קל הוא במותר דאיתפלגון הותירו[ה] תמימים שמואל אמר ג נפדין כתמימים ורבי יוחנן אמר נפדין כפסולי המוקדשים הותירו[ו] שעירים על דעתיה דשמואל אם עולה (ד)נפדית לא כ"ש חטאת על דעתיה דר' יוחנן א"ר זעירא ירעו אמר רבי שמואל בר רב יצחק מקייצין בהן את המזבח וקשיא יש חטאה שקריבה עולה אמר ר' יוסה [א] שנייא[ז] היא שאין קרבנות צבור נקבעין אלא בשחיטה אמר רבי חייא (חנינה) תנאי ב"ד הוא על המותר שיקרבו עולות:

מתני'

מן האומנין נותנין להן כנגד הבנין וכנגד השבח יחד: אותן המעות. שחיללו בו הקטורת והיה כראשונה לצורך האומנין מה יעשו בהן: יתנו לבית גרמו וכו'. שמקבלין שכרן מתרומת הלשכה: והן וכו'. והוא שיהו חייבין להן לבית גרמו מעות משנה שעברה דאי משנה הבאה אף שכרן באה מתרומה חדשה: בעי. שאל אם לא היו וכו' מה יעשו במעות הראשונות: תמן צריכא ליה. מעיקרא מיבעיא ליה והשתא פשיטא ליה דר' בא בשם ר' חייא בר בא אמר למילתיה: ומפני כן צריכא ליה. הא דקמבעיא ליה אם הן באין לכלי שרת כשירי הלשכה או דהוו להו כמותר תרומת הלשכה אבל לקיץ המזבח ודאי באין דאף מותר תרומת הלשכה לקיץ המזבח באה: דאיתפלגון. דפליגי ר"י ב"ח ור"י ב"ל: פיטמה. לקטורת בכלי חול: קדש היא. קדש תהיה לכם: שתהא הוויתה בקדש. שכל מעשיה לא יהיו אלא בקדש: שתהא באה מתרומת הלשכה. אבל אין צריך לעשותה בקודש: דתנינן. בשיפא: המקדיש נכסיו. וקי"ל סתם הקדשות לבדק הבית: והיו בהן דברים ראוין לקרבנות צבור. וכל המקדיש דבר הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח לעולם והראוי לקרבן יחיד מוכרין אותו ליחיד והראוי לקרבן צבור שאי אפשר להקריבו כך דצריך לקנות מקופת הלשכה הלכך נותנין אותן לאומנין בשכרן: רבי יוחנן אמר. הא דתנן והיו בהן דברים ראוין לקרבנות צבור היינו קטורת דאי בהמה הא תני לה בשיפא והיא ראויה ליחיד כמו לצבור ואי יינות ושמנים וסלתות הא תני להו אלא קטורת דאינה ראויה אלא לצבור אלמא עושין קטורת מחולין ובחוץ וקשיא לר"י ב"ח: כאומן של בית אבטינס. שהיה נוטל בשכרו מותר הקטורת שנותותר אלא שהיו לוקחין ממנו אחר כך ולא הספיקו ליקח עד שהוקדשה ולעולם בקדש נעשית וכר"י ב"ח: מכתשת. שמתקן בה הקטורת היתה כלי שרת לקדש דכל מעשיה בקדש: דבר שקדש בכלי שרת נפדה. בתמיה ואנן תנן נותנין אותה לאומנין בשכרן: א"ל ולאו שמואל היא. כלומר מאן אמרה להך שמעתא שמואל ושמואל הוא דאמר שהקילו במותר קדשים: דאיתפלגון. דפליגי שמואל ור"י: הותירו תמידין. שלקחו ממעות לצבור מתרומת הלשכה דתנן בערכין אין פוחתין מששה טלאים המבוקרין בלשכת הטלאים וכשמגיע ר"ח ניסן לא היו מקריבין שוב קרבנות לצבור ממעות התרומה של אשתקד שנאמר חדש בחדשו חדש והבא קרבנות מתרומה חדשה ונמצא בכל שנה ושנה ד' טלאים בלשכת הטלאים ממעות התרומה הישנה והיינו שהותירו שלא הוצרכו להקריבו בשנה שעברה: שמואל אמר נפדין כתמימין. להכשירן בשנה זו ומחללין אותן על מעות חולין ואותן המעות ילכו למותר התרומה הישנה וכיון שיצאו לחולין חוזרין ולוקחין אותן מתרומה חדשה ויקרבו בשנה זו ואע"ג שאין בהמת קדשי יחיד מתחללת בלא מום כדקי"ל מוקם כל בהמה טמאה דאמר מר בבעלי מומין שנפדו הכתוב מדבר אילו של צבור נפדין דלב ב"ד מתנה עליהן ובלא חולין אי אפשר לפדותן ממעות תרומה חדשה שאין הקדש מתחלל על הקדש: נפדין כפסולי המוקדשין. וירעו עד שיסתאבו וימכרו ויפלו דמיהן לנדבה דקדושת הגוף שבהן להיכן הלכה ואין מתחללין בלא מום: הותירו שעירים. שקנו הצבור מתרומת הישנה כגון שעיר של ר"ח אדר שאבד ונמצא בניסן: אם עולה נפדית. להקריבה עולה ואע"ג שאם מניחין אותה לרעות עד שיסתאב נמי דמיה נופלין לקיץ המזבח להקריב עולה אפ"ה נפדית להקריבה עצמה עולה: לא כ"ש חטאת. שאם מניחין אותה שאינה קריבה אלא עולה: ר"ז אומר ירעו. השעירים כמו העולות: מקיילין בהן. בשעירים שנותרו משנה לשנה את המזבח כשהמזבח בטל מקריבין אותן לנדבות צבור: וקשיא יש חטאת קריבה עולה. דשעירי הצבור חטאת הן וקיץ המזבח עולות הן: שנייא היא. שאני קרבנות צבור שאין נקבעין לשם מה שיהיו אלא בשחיטתן וכל זמן שהן חיים רשות ביד צבור לשנותן למה שירצו: תנאי ב"ד על המותרות. אפילו חטאת שיקריבו עולות אבל שאר חטאות של צבור אין משתנין להיות עולות:

משנת אליהו

נוסחת רבינו הגאון ז"ל. וכהפרשית מה דמספקא [illegible] תמן פשיטא ליה דקאי אדלעיל ולהכי גרים לעיל בעי ר"ח בר בא ועיין בשבועות י"א א' אלא מעתה תפסל בלינה כו' ובמנחות ל' ע"ב ואם לנו נפסלו כו' ובשבועות י"א א' ד"ה מכל מקום כו': ה"ג כאומן שהיה נוטל בשכרו קטורת. וכהפרשית והכי מתרץ לה נמי במסכת כריתות ו' ע"א אמר רבי אושעיא [illegible]

תקלין חדתין

כלומר כשהן בונין בבדק הבית היו קונין כל צרכי הבנין ממעות חולין כו' ולאחר שנגמר היו מקדישין אותו כן שהיו מחללין מעות של הקדש כשיעור דמי כל הבנין והשבח שהשביחו האומנין בבנין ושכר האומנין ולאמר שמחול קדושה שיש במעות הללו על הבנין ונמצא קדוש והמעות יצאו לחולין ופורעין מהן שכר האומנין כו'. מ"ט מאן דמתנדב מעות מקדש לאו דאמר תיחול קדושת מעות אבנין וייהיב להו לאומנין בשכרן. כיון דמתנדב מעות מקדש לאו לאלתר וכיון דמקדש להו שוב א"י לקנות בהן דבר של חולין בהדיא לפי שהמוכר היה מועל בהן לפיכך צריך שיאמר תיחול כו' שיהא מחללן קודם שיבואו לידי המוכר מיתבי מותר הקטורת מה היו עושין כו' מפרישין ממנה ממותר הקטורת כנגד שכר האומנין דקס"ד לאלתר כשקנו צרכי הבנין מיד היו מחללין מעות הקדש בשעת קניה על העצים ועל האבנים ועל כל צרכי הבנין שקנו ופורעין אבל לא שכר האומנין שבונין בבנין שבכל היה קודש חוץ מן השבח שהיו משביחין בכל יום ובכל יום היה הגזבר מביא מעות הקדש כשיעור השבח שהשביחו האומנין בבנין באותו יום ומחללן על שבח הבנין שהשביחו באותו יום והיינו טעמא דעושין בכל יום והיינו טעמא כו' משום דאמרי לעיל מאן דמתנדב מעות כו' והיה המעות חולין והבנין קודש אבל לא היה הגזבר נותן להם המעות לאלתר דשכירות אינו משתלמת אלא לבסוף כשיגמור הבנין כו' ועדיין לא היה שם מותר הקטורת על המעות אבל כשמגיע ניסן שיש שם מותר הקטורת שצריכין ללקח מתרומה חדשה מחללין אותו מותר הקטורת על אותן מעות חולין שיש ביד הגזבר שחילל על השבח שהשביחו האומנין והוי הקטורת חול ומעות חזרו לקדושתן כבתחלה ופחרין ולוקחין כו' יפריך ואמאי ניחליה אבנין. ואם"ד כדאמר שמואל בונין בחול ולאח"כ מקדישין ניחליה לקטורת אבנין עצמו ואמאי מפרישין כו': ומשני דליכא בנין שלא בני אותה כלים. והא על מעות האומנין קתני. אלמא דבני בנין ומשני דליכא בנין כשיעור מעות. עכ"ל גמרא שם. והכי מתפרשת סוגיין מביא מעות של בדק הבית מה שצריך ליתן לאומני הבנין וכנגד הבנין ומחללן אבנין. היינו לאחר גמר הבנין אומר תיחול קדושת מעות אבנין וכמסקנא דהתם: ומביא קטורת. היינו מותר הקטורת הנ"ל: ומחלל עליהן. ר"ל על מעות הנ"ל שיצאו לחולין והן ביד הגזבר: ונותנן לאומנין בשכרן. היינו המותר הקטורת שחילל על המעות והקטורת יצאה לחולין נותנין לאומנין בשכרן והמעות אולי לתרומה ישנה כדפירש הרמב"ם ולכן ל"ג הכא אותן מעות מה יעשה בהן. דפשיטא דשם מותר הקטורת עליהן ואולי לתרומה ישנה: אמר רבי אומר אני יתנו לבית גרמי כו'. כלומר דרבי לא ניחא ליה שיבואו הקטורת ליד אומני הבנין רק דוקא ליד אומני הקטורת וס"ל דת"ק במתני' על מעות האומנין אע"ג דלאמר סתם אומנין יתנו לאומני הקטורת וה"ק שמפרישין מעות מתרומה ישנה לשכר בית אבטינס כפי שמגיע להם כנגד מלאכת הקטורת משנה שעברה והוי השכר חולין תכף כשמוכה לבן הגזבר. ואחר כך מביא הגזבר מותר הקטורת ומחללן על המעות האומנין הנ"ל ונותן הקטורת שנעשו חולין לידי אומני בית אבטינס והמעות יחזרו לתרומה ישנה וחוזרין ולוקחין כו': והן שיהו חייבין להן מעות משנה ראשונה. כלומר דוקא כשהיו חייבין לאומני בית אבטינס מעות משנה ראשונה ושפיר מחללן על הקטורת והמעות יפלו לתרומה ישנה: ה"ג ר"ח בר בא בעי לא היו חייבין להם מעות משנה ראשונה מהו. דכשאין חייבין להן משנה ראשונה אם כן מה שאמר מחללן על מעות האומנין על כרחך על המעות שלוקח הגזבר מלשכה מתרומה חדשה ואם כן כשמחללן על מותר הקטורת שהוא מתרומה ישנה ונעשו המעות קודש אותן מעות מה יעשה בהן דלהחזירן לתרומה ישנה לא מסתבר כיון שנטלו מתרומה חדשה וליקח הקטורת מהאומן צריך מתרומה חדשה והן חליפי מותר הקטורת דישנה והא בעי נמי דלר"ם ב"ב אף שלא היה מגיע לאומני הבנין משנה ראשונה ונותן להם מלאכת ב"ה ממה שיגיע עכשיו שפיר יוכלו מעות ב"ה המתפסין במותר הקטורת ליפול לתרומה ישנה כמו אילו הי' מגיע להם משנה ראשונה מב"ה תמה"כ לרבי כנ"ל: אתא ר"ב כו' מקיילין בהן את המזבח. כיון דהן חליפי מותר קטורת שבאה מתרומה ישנה שפירי"ה לקיץ המזבח לכן מקיילין בהן את המזבח: ה"ג תמן פשיטא ליה והכא צריכא ליה. ונראה דקאי אסוגיא דלעיל גבי בירולי יבם דקאמר שם בעי ר"ח בר בא עד כדין בירולי לא אפי' בירולי יבם כו'. יפלו לקיץ המזבח דפשיטא ליה שם בבירולי יבם אף על גב שהן חול דאתי לקיץ המזבח והכא מספקא ליה. ומשני הא דפשיטא ליה בכלי שרת דשם בירולי יבם עכ"פ הן בכלי שרת. ומה שבפנים קדשו רק דבירולין ס"ל לריש דלא קדים להו וג"כ דין קודש להם דלאם יש ובא כו' ונפסלו בלינה ולהכי לקיץ המזבח משא"כ הכא לאחר מ"ד [illegible] פסולה היא ולכן מספקא ליה ומה דצריכא ליה. היינו בכה"ג שנתפטמו הקטורת בחול דפליגי בזה אי כשירה אי פסולה ומספקא ליה כדמים אי אתי לקיץ המזבח או לא: דאיתפלגון פיטמה בחול. בכלי חול: קודש היא. הוויתה בקודש. [illegible] פסולה והכי דר"ם לה בבבלי כפ"ק דכריתות: מתרומת הלשכה. אבל פיטמה בחול כשירה: דתנינא בשיפא דמתני' ראוים לקרבנות צבור. ר"י אמר קטורת היינו הראוים לקרבנות לצבור. דבהמה ואיך אחריני הא תני להו והלוין ליחיד כמו לצבור אע"כ קטורת דאינה ראויה אלא לצבור הרי דקטורת שנתפטמה בחול כשירה דהא נכסי חולין היו ואתיא כריב"ל וקשיא לר"י ב"ח: ודחי תפתר כאומן שהיה נוטל בשכרו קטורת ונתפטמה בקודש ול"ג של בית אבטינס דהא המקדיש נכסיו סתמא קתני דקאי אכל מי שהקדיש נכסיו ולא מסתבר לאוקמי בבית אבטינס לחוד וגם הא דרבי לחוד הוא דס"ל הכי דינתנו לאומני בית אבטינס אבל ר"ם בר כיסנא וסתמא דמתני' לאומנין סתם נקט דהיינו אומני הבנין: ככלי שרת לקודש. אלמא דיקא כ"ש בעינן ובחול פסולה: דבר שקדש בכ"ש נפדה. פריך אי איירי בנתפטמה בכ"ש היאך נפדה שיגיעו לאומנין ע"י החילול: ולאו דשמואל היא. דהוא מרא דשמעתין וס"ל דהקילו במותר לענין פדיון: הותירו תמידין. הובא בבבלי פ"ק דשבועות (י' ע"א) והיינו משום דתנן בערכין (י"ג) אין פוחתין מששה טלאים המבוקרין בלשכת הטלאים וכשמגיע ר"ח ניסן לא היו מקריבין שוב קרבנות לצבור ממעות התרומה של אשתקד כדאמר במסכת ר"ה חדש והבא קרבן מת"ח ונמצאו בכל שנה ארבע טלאים בלשכת הטלאים ממעות התרומה ישנה והיינו לא הוצרכו לצבור להקריב בשנה שעברה והותירו: נפדין תמימים. להכשירן בשנה זו מחללין אותן על מעות חולין ואותן המעות ילכו למותר התרומה ישנה שעושין מהן ריקועי פחים ליפוי לבית ק"ק כדלעיל וכיון שיצאו לחולין חוזרים ולוקחים אותם ממעות תרומה חדשה ויקרבו בשנה זו ואע"ג שאין בהמת קדשי יחיד מתחללת בלא מום כדקי"ל (תמורה ל"א) מוקים כל בהמה טמאה דאמר מר בבעלי מומין שנפדו הכתוב מדבר אילו של צבור נפדין כדמפרש בגמ' משום דלב ב"ד מתנה עליהן אם הוצרכו הוצרכו ואי"ל יהיו לדמיהן ובלא חולין א"א לפדותן ממעות ת"ח שאין הקדש מתחלל על הקדש: נפדין כפסולי המוקדשין. וירעו עד שיסתאבו וימכרו ויפלו דמיהן לנדבה: הותירו שעירים. שעירי חטאות שקנו מתרומת הלשכה של שנה זו ונותרו כגון שעיר של ר"ח אדר שאבד ונמצא בניסן: אם עולה נפדית. אע"ג דבעולה גם אם היו רועין עד שיסתאבו נמי היה דמי' נופלין לקיץ המזבח שכן עולות אפ"ה ס"ל דנפדים להקריב עצמה כ"ש חטאת שאם ירעוה לא תקרב חטאת אלא קיץ המזבח דהוא עולה ודאי דס"ל דנפדית להקריב עצמה: ע"ד דר"י כו' ירעו. השעירים כמו בעולות ואין מקיילין בגופו אלא בדמיו לכשיועבר ויומם יקחו בדמיו עולה לקיץ המזבח: אר"ש בר"י מקיילין כו'. בגופן: וקשיא יש חטאת קריבה עולה. דקיץ הן עולות: שאין קרבנות צבור נקבעין אלא בשחיטה. דקודם השחיטה תלויין ועומדין לאע"פ שהן חטאות אם ירצו להקריב וכו אחר רשאין: אר"ח תנאי ב"ד על המותרות. אפילו

מסורת הש"ס

א) ירושלמי יומא פ"ה הל"ח, ב) כריתות ו א, ג) לקמן הל"ד, ד) עי' שבועות יא א, ה) שבועות י ב, ו) ע"ש יב א, ז) שם ע"ב,

◆

עין משפט נר מצוה

לב א מיי' פרק ד משקלים הל"ב:
לג ב מיי' פרק ג מכלי המקדש הלכה ו:
לד ג מיי' פרק ד משקלים הל"ח:

◆

נוסחת הבבלי

(א) ר' חייא כו' אתא ר' בינא ור' חייא בשם ר' יוחנן מקיילין כו' חנינא בר כהן שאל לר' יוסי מחלפתה כו': (ב) ר"י בר' חנינא כו' כשירה הוא דעתיה דר' יוסי בר' חנינא קודש היא כדי שתהא הוייתה בקדש (שעשו) דעתיה דריב"ל קדש היא כו' הלשכה אתיא דר' יוסי בר' חנינא כשמואל אתיא דריב"ל כר"י דהא תנינא המקדיש כו': (ג) א"ר יוסי דר' אבין אמר' ר' זעירא קמיה דרב הונא דבר שהוא קדוש בכ"ש נפדה כו': (ד) נפדית כל שכן חטאת כו' שמואל בר יצחק כו' א"ר חנינא תנאי כו':

◆

הגהות הגר"א

[א] מלות אותן המעות מה יעשה בהן ל"ג וה"פ ומביא קטרת ומחלל עליהן ונותנים לאומנין בשכרן היינו מותר הקטרת שחילל על המעות והקטרת יצא לחולין נותנין לאומנין בשכרן והמעות אולי לתרומה ישנה כדפי' הרמב"ם ולכן ל"ג הכא אותן המעות מה יעשה בהן דפשיטא דשם מותר הקטורת עליהן ואולי לתרומה ישנה: [ב] נ"ל שהיו חייבין עליהן וכו': [ג] ה"ג לא היו חייבין להן מעות משעה ראשונה מחללין על מעות האומנין אותן מעות מה יעשה בהן אתא ר' בינא וכו'. ואם תרצה לידע כוונת הגאון הנ"ל בגי' זו עי' בספר תקלין חדתין ותמצא טעם מספיק כי כאן קצרה היריעה להכיל את כל דבריו: [ד] ה"ג תמן פשיטא ליה והכא צריכא ליה הא דפשיטא ליה בכלי שרת והא דצריכא ליה בחול. נראה דקאי אסוגיא דלעיל גבי בירולי יבם דקאמר שם בעי ר"ח בר בא עד כדון בירולי לא אפילו בירולי יבם וכו' יפלו לקיץ המזבח דפשיטא ליה שם

◆

גליון הש"ס

[א] עי' תוס' שבועו' דף יב ע"ב ד"ה ואף דהוא מטעם דלב ב"ד מתנה עליהם. ומכאן לא נראה כן וצ"ע: